

Latvijas iedzīvotāju ekoloģisko risku vērtējums: pētījuma analīze

Iveta Briška

Pētījumu centrs SKDS, Latvija

Ievads. Mūsdienu tautsaimniecība ģenerē dažādus riskus. Viens no riskiem, kuru rada pati modernā sabiedrība, ir ekoloģiskais risks: attīstoties augsti industrializētai sabiedrībai, saasinās vides aizsardzības jautājumi. Ir jāreķinās, ka, dzīvojot industriālā vidē, iedzīvotājiem ieguvumu vārdā nākas sadzīvot ar potenciāliem riskiem un cilvēkiem ir arī jāapzinās, ka gandrīz ikviens viņu dzīves aspekts ietekmē vidi. Tomēr jebkura rīcība vai notikums izraisa arī pretreakciju. Balstoties uz Kanādas zinātnieku E. O'Sallivana un M. M. Teilores viedokli, jānorāda, ka atbildes reakcija uz industriālās pasaules krīzi un pieaugošām ekoloģiskām kataklizmām, kas raksturīgas riska sabiedrībai, ir ekoloģiskā apziņa jeb pārmaiņas ekoloģiskajā apziņā.

Mikrolīmenī jeb indivīda līmenī ekoloģiskā apziņa atspoguļo pieaugošo nenoteiktību un satraukumu par mūsdienu sabiedrības mainīgo raksturu, savukārt makrolīmenī ekoloģisko apziņu raksturo trīs komponenti:

- 1) norūpētība par vides degradāciju;
- 2) gatavība ieguldīt laiku un / vai līdzekļus vides uzturēšanā;
- 3) zināšanas par vidi degradējošiem faktoriem [Kalniņa & Meņšikovs, 2003].

Pastāv daudz objektīvu faktoru, kas liecina par ekoloģisko risku pieaugumu, taču tam nesejo atbilstoša iedzīvotāju reakcija – ekoloģiskās apziņas izpausme – šo risku mazināšanā. Tas liek pievērsties Latvijas iedzīvotāju ekoloģiskās apziņas komponentu satura analīzei, kā arī to savstarpējo saistību izpētei.

Tādējādi **pētījuma problēma** ir fokusēta uz to, ka nav skaidrs Latvijas iedzīvotāju ekoloģiskās apziņas veidojošo komponentu saturs, kā arī šo komponentu mijiedarbība un savstarpējās saistības. Tādēļ darba ietvaros jānoskaidro, vai Latvijas iedzīvotāji, dzīvojot konkrētā vidē, apzinās iespējamus riskus un saskata dažādos tautsaimniecības un vispārējā progresa virzošajos procesos ekoloģisko risku potenci, ir gatavi ieguldīt laiku un līdzekļus vides uzturēšanā un aizsardzībā, kā arī aktīvi izmanto zināšanas par ekoloģiskajiem riskiem. Pētot Latvijas iedzīvotāju ekoloģisko risku satura vērtējumu, gatavību rīcībai ekoloģisko risku mazināšanā un informētību par ekoloģiskajiem riskiem, būs iespēja raksturot Latvijas iedzīvotāju ekoloģisko apziņu: norūpētību par vides degradāciju, gatavību ieguldīt laiku / līdzekļus vides problēmu risināšanā un zināšanas par vidi degradējošajiem faktoriem.

Rezultāti. Pēc veiktās analīzes varēs izvērtēt Latvijas iedzīvotāju ekoloģisko apziņu raksturojošo komponentu saturu un šo komponentu savstarpējo saistību.